

Informatiebrief over deelname aan het onderzoek WOBBL

Beste ouders en/of wettelijk vertegenwoordigers,

Op veel scholen worden koptelefoons, wiebelkussen en tangles gebruikt om kinderen zich beter te laten concentreren. Maar er is nog geen wetenschappelijk onderzoek om aan te tonen of deze hulpmiddelen ook echt effectief zijn. De Open Universiteit (OU) en Universiteit Maastricht (UM) gaan nu samen met De Berensprong onderzoeken of hulpmiddelen ter bevordering van de sensorische prikkelverwerking een effect hebben op leerprestaties van kinderen in groep 4. Voor dit onderzoek zijn wij op zoek naar leerlingen uit groep 4 die bereid zijn gedurende 4 weken 1 keer per week een aantal testen te maken. Bij 3 testsessies zullen ze gebruik maken van een hulpmiddel en bij 1 testsessie geen hulpmiddel.

In deze brief staat uitvoerig beschreven wat **WOBBL** (Het Wiebelkinderen Onderzoek naar Betere Breinprestaties en LeerEffecten) inhoudt, waarom de hulpmiddelen zouden kunnen werken en wat er van de deelnemers verwacht wordt. De contactpersoon vanuit de school is **XXX**.

Mag uw kind WEL deelnemen aan het onderzoek? Lever het ingevulde toestemmingsformulier (met daarop WEL ingevuld) dan voor **XXX in bij de leerkracht van uw kind. Mag uw kind NIET meedoen? Lever dan het ingevulde toestemmingsformulier (met daarop NIET ingevuld) ook in bij de leerkracht van uw kind.**

Zijn er vragen naar aanleiding van deze brief? Neem gerust contact op met het onderzoeksteam. De contactgegevens zijn terug te vinden op pagina 4.

1. Wat is het doel van WOBBL?

In iedere klas zijn er kinderen die moeite hebben met concentreren. Dat kan slecht zijn voor hun schoolprestaties, doordat ze de stof niet meekrijgen, of doordat ze tijdens een toets de aandacht niet op de toets kunnen houden. Deze kinderen krijgen soms een diagnose (zoals AD(H)D, PPD-NOS of leerstoornis), terwijl de slechte concentratie ook veroorzaakt kan worden door de manier waarop binnenkomende sensorische informatie (informatie die via de zintuigen binnen komt) wordt verwerkt. Iedereen verwerkt binnenkomende prikkels (geluiden, bewegingen etc.) op een andere manier. Een prikkel moet een drempelwaarde bereiken voordat deze wordt waargenomen. Deze drempelwaarde is voor iedereen verschillend. Sommigen hebben een hoge drempel en merken prikkels niet snel op. Anderen hebben een lage drempel en merken prikkels snel op. Een persoon kan de drempel reguleren door zelf prikkels toe te voegen door bijvoorbeeld te wiebelen of door prikkels weg te nemen door bijvoorbeeld handen over de oren te houden). Personen die de drempel niet reguleren missen mogelijk prikkels (kind dat naar buiten staart) of raken juist overprikkeld. Uit een aantal pilotstudies blijkt dat tot wel 30% van alle kinderen moeite met de sensorische prikkelverwerking heeft.

Kinderen die moeite hebben met de prikkelverwerking krijgen soms een hulpmiddel zoals een tangle, wiebelkussen of geluiddempende koptelefoon omdat men denkt dat deze helpen de prikkelverwerking te reguleren. Het zou bijvoorbeeld zo kunnen zijn dat kinderen met een hoge drempel baat hebben bij hulpmiddelen die prikkels toevoegen zoals wiebelkussens en tangles om de prikkeldrempel te bereiken. Wat ook zou kunnen is dat tangles en

wiebelkussens geruststellend werken en daardoor juist prikkels kunnen wegnemen waardoor ze ook goed zouden kunnen werken voor kinderen met een lage drempel. Geluiddempende koptelefoons zouden goed kunnen helpen bij kinderen die een lage prikkeldrempel hebben doordat ze de hoeveelheid binnenkomende prikkels verminderen.

Of deze hulpmiddelen ook echt helpen, is nooit wetenschappelijk onderzocht. Het doel van WOBBL is om te onderzoeken of hulpmiddelen effectief zijn in het reguleren van de prikkelverwerking tijdens een situatie waarin kinderen zelfstandig moeten werken in de klas (rekentest en aandachttest) en welk hulpmiddel het beste past bij ieder prikkelverwerkingspatroon, zodat de leerkracht weet wat het beste werkt en voor wie.

2. Wie mogen er meedoen aan het onderzoek?

Voor dit onderzoek zijn wij op zoek naar 250 leerlingen uit groep 4. Een leerling mag alleen aan het onderzoek meedoen als ouder(s) en/of wettelijk vertegenwoordiger(s) een toestemmingsverklaring getekend hebben (zie bijlage 1). We willen u dan ook vragen om uw kind mee te laten doen aan dit onderzoek.

3. Wat wordt er van de ouders verwacht?

Voorafgaand aan het onderzoek vragen we u een vragenlijst in te vullen waarmee de sensorische prikkelverwerking van uw kind in kaart wordt gebracht. Deze vragenlijst gaat na hoe kinderen sensorische informatie verwerken. Het invullen van de vragenlijst kost ongeveer 30 minuten. Verder vragen we enkele achtergrondgegevens van uw kinderen na.

4. Wat wordt van de leerling verwacht?

In het WOBBL onderzoek gaan we de effectiviteit van het gebruik van een wiebelkussen, tangle en dempende koptelefoon onderzoeken. Dit zijn hulpmiddelen waarvan verwacht wordt dat ze de prikkelregulatie en de aandacht verbeteren. Dit doen we door kinderen de hulpmiddelen te laten gebruiken tijdens de afname van een rekentest en een aandachttest en door ze één keer de testen zonder de hulpmiddelen te laten uitvoeren. De kinderen doen in totaal dus 4 keer een rekentest (steeds een andere, vergelijkbare versie) en 4 keer een aandachttest, 4 weken na elkaar. De opdrachten duren samen ongeveer 30 minuten per keer. De rekentest bestaat uit een blad met rekensommetjes. Bij de aandachttest moeten leerlingen in rijen van stippenfiguren alleen figuren met 4 stippen doorstrepen. Voorafgaand aan het onderzoek gebruiken de leerlingen de hulpmiddelen tijdens een les om te wennen. Na het onderzoek vullen de leerlingen samen met de onderzoekers een korte vragenlijst in over hoe ze het gebruik van de hulpmiddelen ervoeren. Onderzoekers van de Open Universiteit komen naar de school en voeren het experiment vier weken achter elkaar op dezelfde dag en hetzelfde tijdstip uit, dit gebeurt in de klas tijdens de les. De leraar blijft in de klas ter ondersteuning en voor de begeleiding van de leerlingen die niet deelnemen aan het onderzoek. Het onderzoek zal plaatsvinden tussen oktober 2018 en maart 2019, de exacte data worden in overleg met school bepaald.

5. Welke gegevens worden verzameld?

We verzamelen de volgende gegevens over uw kind: persoonsgegevens (naam, geslacht en geboortedatum, opleidingsniveau ouder(s) en/of verzorger(s), schoolgegevens (school, groep) contactgegevens (e-mailadres), gegevens over sensorische informatieverwerking (Sensory Profile vragenlijst), score op de rekentoetsen, score op de aandachttests, de ingevulde vragenlijst over het gebruik van de hulpmiddelen en citoscores (eind groep 3 en midden groep 4, deze worden door school aan ons verstrekt als een leerling meedoet aan het onderzoek). We gebruiken de persoons- en contactgegevens om u eventueel te kunnen contacteren tijdens het onderzoek en u na het eindigen van het onderzoek eenmalig te

informereren over de resultaten van het onderzoek. Deze persoonsgegevens worden apart van de onderzoeksgegevens bewaard. De andere gegevens worden gebruikt voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

6. Wat levert het op?

- U kunt de gegevens van de vragenlijst die de prikkelverwerking in kaart brengt opvragen bij de onderzoekers. Deze informatie kunt u gebruiken als uw kind bij een professional onder behandeling is.
- Voor de praktijk/scholen: Weten welk instrument (wiebelkussen, tangle, geluiddempende koptelefoon) effectief is en bij welk prikkelpatroon ze deze kunnen inzetten.
- In het algemeen: Kennis rondom prikkelverwerkingspatronen van leerlingen op de Nederlandse basisschool.
- In het algemeen: Kennis rondom de effectiviteit van hulpmiddelen op sensorische prikkelverwerking en leerprestaties.

7. Wat gebeurt er als de ouder/wettelijk vertegenwoordiger van de leerling niet wenst dat zijn/haar kind deelneemt aan dit onderzoek?

Deelname aan dit onderzoek is geheel vrijwillig en de deelnemer kan altijd stoppen, ook tijdens het onderzoek. Er hoeft geen reden aangegeven te worden waarom hij/zij wilt stoppen. Er zijn geen risico's bij het tussentijds beëindigen van deelname.

8. Ethische toetsing en privacy

Het onderzoek is goedgekeurd door de cETO, de ethische commissie van de Open Universiteit en voldoet aan alle ethische standaarden die gelden voor mensgebonden onderzoek. Alle gegevens zullen strikt *vertrouwelijk* worden behandeld en data zal *gecodeerd* (niet tot de persoon herleidbaar) worden opgeslagen. Om uw kinds privacy te waarborgen, wordt de naam van uw kind vervangen door een code. De naam van uw kind en andere gegevens die u direct kunnen identificeren worden apart bewaard. Alleen het onderzoeksteam kan met behulp van een sleutel deze code tot uw kind herleiden.

Individuele resultaten worden niet aan derden doorgespeeld. Dus bijvoorbeeld de school of een docent krijgt **geen** inzage in individuele resultaten. U kunt de toestemming voor verwerking van uw gegevens voor dit onderzoek altijd weer intrekken. De reeds over u verzamelde gegevens zullen dan nog wel worden gebruikt in het onderzoek. Voor meer informatie over de persoonsgegevensdisclaimer van de OU kunt u terecht op: www.ou.nl/privacy.

8. Wat gebeurt er als het onderzoek is afgelopen?

Na afloop zal een onderzoeksverslag waarin de resultaten op groepsniveau worden besproken uitgereikt worden aan alle ouder(s) en/of wettelijk vertegenwoordiger(s) van deelnemers. De data zal gedurende de looptijd van het onderzoek bewaard worden op een beschermde server van de Open Universiteit en daarna zal de gecodeerde dataset (dus niet tot de persoon te herleiden), voor de wettelijke termijn van 10 jaar bewaard worden in een online afgeschermd opslagplaats (de repository Dans-easy).

9. Nog meer weten?

Mocht u na het lezen van deze brief nog vragen hebben of wil u extra informatie, dan kunt u altijd (voor, tijdens en na het onderzoek) contact opnemen met het onderzoeksteam.

De contactgegevens zijn:

Dr. Inge van der Wurff

Inge.vanderwurff@ou.nl

+ 31 45 576 2909

Dr. Celeste Meijs (hoofdonderzoeker)

Celeste.meijs@ou.nl

Bijlage 1: toestemmingsverklaring

Bijlage 1 : Toestemmingsverklaring

- Ik heb de deelnemersinformatie gelezen. Ik heb voldoende ruimte gehad aanvullende vragen te stellen. Mijn vragen zijn naar tevredenheid beantwoord. Ik had genoeg tijd om te beslissen om aan dit onderzoek mee te doen.
- Ik weet dat deelname aan het onderzoek geheel vrijwillig is. Ik weet dat ik op ieder moment kan beslissen om mijn zoon/dochter niet meer te laten meedoen aan het onderzoek. Hiervoor hoef ik geen reden op te geven.
- Ik weet dat persoonlijke gegevens worden verzameld via vragenlijsten en testen. Deze gegevens worden onherkenbaar gemaakt en volledig gecodeerd verwerkt. Op die manier wordt mijn privacy strikt gerespecteerd.
- Indien ik toestemming geef voor dit onderzoek dan geef ik tevens toestemming de gegevens van mijn zoon/dochter te gebruiken voor de doelen die in de informatie(brief) staan beschreven. Ik geef toestemming om de gegevens nog maximaal 10 jaar na afloop van dit onderzoek te bewaren.
- Als ouder/wettelijk vertegenwoordiger ben ik op de hoogte van alle bovenstaande punten. Met de ondertekening van dit informed consent, geef ik te kennen dat mijn zoon/dochter

- WEL
- NIET*

mee mag doen aan het WOBBLE onderzoek.

Voor en achternaam zoon/dochter: _____

Geboortedatum zoon/dochter: __ / __ / __

Naam ouder/wettelijk vertegenwoordiger*:

Handtekening:

Datum : __ / __ / __

Ik verklaar hierbij dat ik de ouders van deze proefpersoon volledig heb geïnformeerd over het genoemde onderzoek.

Naam onderzoeker (of diens vertegenwoordiger):

Handtekening:

Datum: __ / __ / __

*** Kruis aan wat van toepassing is.**